

Kungl. Hallands flygkår, F14

– ett modernt skolförband

Av flyging. 1 gr. TAGE HEDBERG

F 14, en tillbakablick

Det är nu snart två decennier sedan Kungl Hallands flygflottilj officiellt startade sin verksamhet i Halmstad. Lördagen den 1/7 1944 landade dåvarande överstelöjtnanten Christian Nilsson efter en soloflygning med SK 12 från Barkarby på Halmstads flygfält och mottog i sin egenskap av chef för F 14 flottiljens personal. Några dagar senare den 6/7 gick flaggan i topp för första gången på F 14 framför flottiljens provisoriska kanslibyggnad, som utgjordes av Sventorps gård, och därmed var Hallands flygflottilj invigd. Mycket var provisoriskt i början och personalstyrkan bestod av endast 4 off, 6 uoff och ett 30-tal manskap. Då den första vplkontingenten på 144 man ryckte in den 26/9 1944, måste måltiderna till att börja med utspisas i tält, där elektriskt ljus hade dragits in och maten lagades i ett provisoriskt uppslaget skjul. Snart nog stod dock köksinrättning och marketenteri fullt klara och personalen kunde på allvar börja trivas i de trevliga och moderna förläggningstrymmena uppe i skogen på Galgberget norr om staden. Mellan Galgberget och Nyårsåsen i fjärran utbreder sig Mickedalaslätten, vilken tjänstgör som flygfält och nedanför berget utmed fältkanten ligger hangarer och flygverkstad m. m.

Flygverksamheten började på allvar efter den 1 maj 1945, då två flygande divisioner B 18 B voro fullt fixa och färdiga. 1953 kom fpl J 28-Vampire till F 14 och efterföljdes hösten 1957 av fpl A 32-Lansen. På allvar kom dock icke flygningarna igång med detta flygplan förrän efter slutad omskolning i början av 1958. I början av Vampireperioden blev översten Chr. Nilsson brigadgeneral i det Etiopiska flygvapnet och efterträddes som chef av översten B. G. Lindgren, tidigare stabchef vid Tekniska inspektionen i flygledningen.

År av intensiv flygverksamhet runno förbi. De moderna jetplanen krävde allt längre start- och landningsbanor. Flygbullret över Halmstad blev allt mer enerverande för stadens civila invånare och många klagovisor framfördes i tidningarnas insändarspalter. Så kom då 1958 års försvarsbeslut enl vilket Hal-

lands flygflottilj skulle läggas ned och dess uppgifter som attackförband förflyttas till F 15, Söderhamn.

För många av F 14-personalen kom beslutet om indragning av flottiljen som en chock. Man hade trivts utmärkt på F 14, med Halmstad och dess omgivningar, och många voro väl de, som hade skaffat sig egna villor och rotat sig så fast, att de högst ogärna ville flytta till annan ort. Men ett riksdagsbeslut måste lojalt följas och under en påfrestande övergångsperiod flyttades personalen efter hand över till andra förband. Ett mindre antal befattningshavare fick dock möjlighet att stanna kvar vid F 14, som fr. o. m. den 1/10 1961 skulle omorganiseras till flygkår och utbildningsanstalt för hela flygvapnets marktjänst.

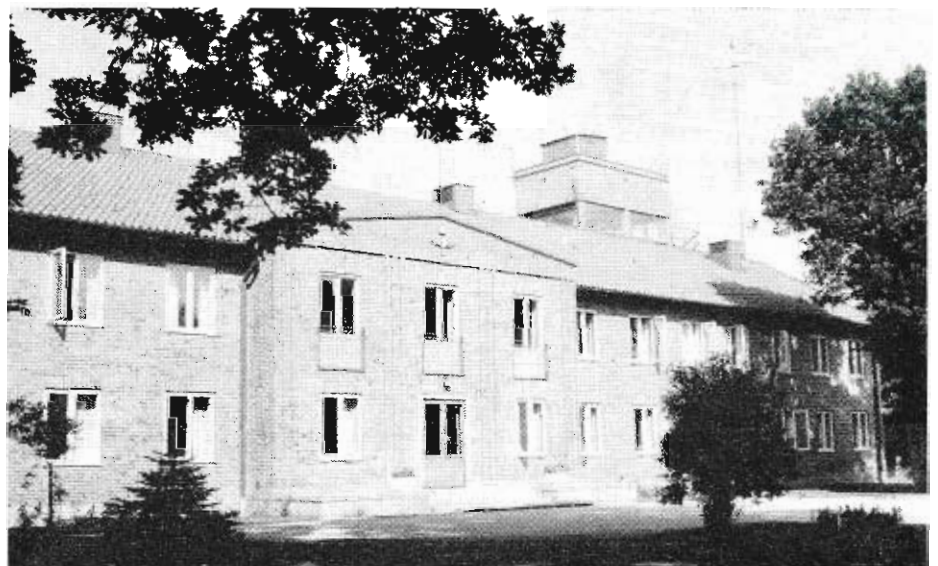
I juli 1961 försvann den sista Lansen från F 14 och torsdagen den 10/8 var det dags för eskaderchefen general Björn Bjuggren och flottiljchefen överste Lindgren att avtacka den kvarvarande delen av F 14-personalen. Nu hade ljudet av tjutande jetplan tystnat och många Halmstadbor kunde draga en lättnadens suck. Måndagen den 14/8 övertog tillträdande kårchefen överste F. G. A. Ripa befälet över F 14 och den 1 oktober upphörde Kungl Hallands flygflottilj och gick därmed definitivt till historien.

F 14 blir flygkår

Den statliga lokaliseringsutredningen föreslog i slutet på 1958 i samband med indragningen av Hallands flygflottilj att samtliga skolor vid Flygvapnets centrala skolor (FCS) i Västerås skulle förläggas till Halmstad. Detta blev även riksdagens beslut och omorganisationen var fullt färdig vid årsskiftet 1962/1963 från vilket datum FCS upphörde och istället ersattes med Hallands flygkår.

Redan 1/10 1960 flyttades trupputbildarskolan ned till F 14 och omdöptes i samband därmed efter viss omorganisation till Flygvapnets markstridsskola (FMS). Samma datum året därpå var det flygvapnets signalskolas (FSS) tur och efter utbildningsårets slut sommaren 1962 voro ombyggnadsarbetena så långt komna att F 14 kunde taga emot även den tredje och sista skolan, flygvapnets tekniska skola (FTS). Utöver dessa skolor omfattar kåren även ett specialkompani, en musikkår samt en kårstab med sedvanliga underavdelningar. Vid F 14 förekommer även viss flygtjänst, vilket icke var fallet vid FCS.

Ombyggnadsarbetena vid F 14 har varit omfattande och uppgått till 3–4 miljoner kronor, men dessa kostnader har uppvägs av att statsverket tillförts inkomster i samband med avvecklingen av FCS i Västerås. Ändamålsenliga

Kanslihuset ligger vackert inbäddat i grönskan på Galgberget.

Överste Folke Ripa, chefen för F 14.

och trivsamma lektionsutrymmen finnas nu anordnade i förutvarande förläggningsskaser, förråd, flygverkstad och en av hangarerna. Några nya byggnader med undantag av en gymnastiksal har icke uppförts, utan man har endast utfört invändiga ändringsarbeten i befintliga byggnader.

Halmstadsplaceringen har medfört uppenbara fördelar i jämförelse med förläggningen i Västerås, där lokalerna voro gamla och i förhållandevis dåligt skick. Ur utbildningssynpunkt erbjuder även klimatet gynnsammare förhållanden — speciellt för markstridsskolan med dess många utomhusövningar — och utvecklingsmöjligheterna äro stora, när det gäller utbyggnaden av olika slag av utbildningsanordningar. Tillgång till flygfält har även stor betydelse för utbildningen såväl vid signal skolan som vid tekniska skolan, där man med vissa mellanrum måste låna flygplan av olika slag.

Kårchefen, överste Folke Ripa, var tidigare chef för FCS i Västerås och kontinuiteten på chefsposten har betytt mycket för den smidighet och snabba effektivitet med vilken omorganiseringen av F 14 har kunnat genomföras. Inget avbrott i utbildningen har behövt göras och nya kurser har startat nästan omedelbart efter det att skolorna flyttat ned till Halmstad. Det har naturligtvis varit en ansträngande tid för icke minst skolchefer och lärare, som utöver sina ordinarie arbetsuppgifter haft många planerings- installations- och anläggningsproblem att brottas med. I dagens läge har man dock kommit väl tillrätta och man kan nu i mera lugn och ro ägna sig åt det egentliga utbildningsarbetet och dess effektivisering. Låt oss nu närmare se på utbildningsverksamheten vid de olika skolorna.

Flygvapnets markstridsskola, FMS

När man strövar omkring inom F 14 förläggningsområde, påminnes man ofta om verksamheten vid markstridsskolan. Än träffar man på olika slag av övningsbanor för handgranatkastning, stridsförlyttning m. m. eller möter man någon trupp iklädd flygvapnets gröna markstridsuniform på väg till skjutbanan eller övande exercis. FMS omfattar numera icke endast markstridsutbildning utan även basförsvarkurser för olika befälskategorier vid flygbas samt specialkurser för basläkare, verkskyddsledare, skyddstekniker, radiakassistenter m. m. Andra viktiga kurser äro fredsutbildning av flottiljpoliser samt repetitions- och kompletteringskurser för uoff och underbefäl. Alla kadetter samt blivande flygtekniker och hjälptekniker får sin grundläggande markstridsutbildning vid FMS.

För närvarande utbildas vid FMS ca 700 elever per år fördelade på ett 30-tal kurser av varierande längd. Skolan, vars chef är major Sten Dalborg, är organiserad på stab med adjutant och fyra skolavdelningar med följande specialområden: flygbasförsvaret, skyddstjänst, markförsvarsutbildning för befäl och slutligen markförsvarsutbildning för vpl m. fl. Huvuddelen av den senare utbildningen omfattar specialutbildning av vpl, som avses att placeras som vaktmanskap på friliggande bevakningsobjekt. Här gnuggas 86 vpl sex månader i taget i två omgångar per utbildningsår.

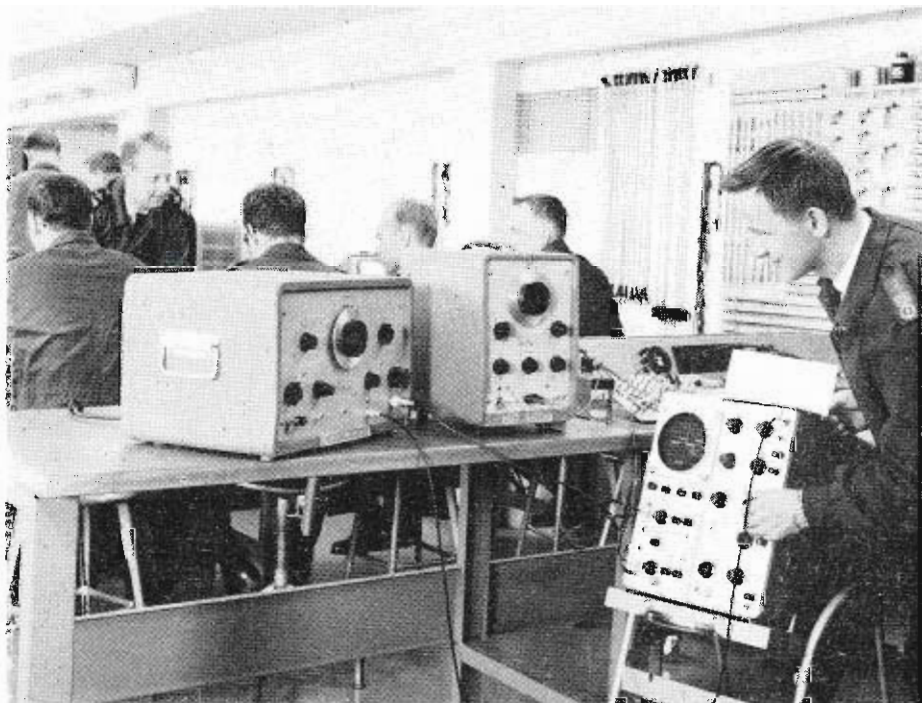
De längsta kurserna (årskurserna) vid skolan äro korprals- och furirskolan, där man utbildar de trupputbildare,

som sedermera skall taga hand om de värnpliktigas utbildning vid flottiljernas specialkompanier. Till de mera avancerade kurserna hör underofficersutbildningen (7 mån). Denna syftar till att ge eleverna god förmåga att föra befäl över skyddskompani vid försvar av flygbas samt att leda utbildningen i markstridstjänst inom plutons ram. Vidare bibringas eleverna sådana kunskaper i stabs- och förvaltningstjänst, att de kunna tjänstgöra som stabsuoff vid basförband och sektorledning.

Särskilda lektionssalar har iordningställt med modeller av stridsterräng och försvarsnästen, där man kan teoretiskt diskutera och spela igenom vissa övningar, innan man omsätter det hela praktiskt i verklig övningsterräng. En mycket intressant och instruktiv utställning har anordnats för undervisning i ABC-krigföring och med dennas hjälp kan man på ett mycket instruktivt och tidsbesparande sätt lära ut detta viktiga specialområde, som har fått alltmer ökad betydelse i modern krigföring. Vissa lärare är specialiserade inom områden såsom radiakutbildning, bakteriologisk krigföring m. m. och följer noga med alla nyheter inom dessa områden. Specialkompendier utarbetas och hålls ständigt aktuella.

Huvuddelen av den myckna materiel, som erfordras i samband med utbildningen, tillverkas inom skolans ram i särskilda verkstadslokaler, där man kan både svara, svetsa, måla och sprutlackera samt har ett eget plåtslageri.

Ärligen återkommer en mycket stor och uppskattad gruppfälttävlan med deltagare från FV samtliga förband och

Elever i elektromästarkursen övar mätteknik i FTS mätlaboratorium.

med CF 14 som överledare. Tävlan, som egentligen utgör en utbildningskontroll av vpl, anordnas i FMS regi och omfattar icke mindre än 12 grenar. Vid vpl-utbildningen på förband har det stor betydelse, att befäl och lärare är av god kvalitet och har en bra utbildning bakom sig. Då finns förutsättningar för befälet att skapa förtroende hos de vpl och grundlägga en positiv inställning till försvaret och medverka till försvarsviljan. Utbildningen vid markstridsskolan har icke minst i detta avseende en stor och ansvarsfull uppgift att fylla.

Flygvapnets signalskola, FSS

Det är av stor betydelse att signaltjänsten kan fungera snabbt och tillförlitligt inom all militär verksamhet. Inget försvar kan verka utan signalförbindelser och därför krävs både dugligt och välutbildat folk. Vid flygvapnets signalskola sker denna viktiga del av flygvapnets utbildning. Den första signalutbildningen i flygvapnets regi ägde rum vid F 1 i Västerås 1936 under relativt primitiva förhållanden. Dåtidens utbildning i semaforering och blink har sedan länge försvunnit och dagens signalskola är modern i alla avseenden.

Chef för signalskolan är major Gösta Wigart, som tidigare tillhört F 14 i många år och var en av dem, som enligt egen önskan fick stanna kvar i Halmstad. Skolan, som är den minsta av de tre, är för närvarande organiserad på stab med adjutant och två skolavdelningar. Vid skolavdelningarna utbildas stamanställda signalister i en korpralskola och en furirskola. Båda kurserna äro 1-åriga med 20—30 elever i vardera kursen. Vidare utbildas vpl telefonister och fjärrskriftsexpediterer i fyra omgångar per år med c:a 55 man i varje omgång samt cbefstelefonister i två omgångar med 20 man i varje. Utöver skolavdelningarna finnes även en utbildningsmtrlsektion, en materielsektion samt en amatörradiostation. SL6BH. Den senare är mycket populär bland de äldre eleverna och är i flitig användning. Till signalskolan förlägges vidare uoffkurser och signalofficerskurser allt efter behov.

Utbildningen vid skolan omfattar främst yrkesämnen såsom elektroteknik, telegrafering, växeltjänst, telefoning och fjärrskrift men även markstridstjänst och allmänbildande ämnen såsom modersmålet, engelska, historia, matematik m. m. förekommer på schemat.

Skolan förfogar över moderna lektionssalar för telegrafering och telefoning, som är försedda med särskilda kontrollbord och bandspelare för effektiv övervakning av elevernas övningar. En särskild lektionssal är inredd med växlar, kopplingsplintar och stativ från golv till tak och man har möjlighet att

anordna verklighetstroga övningar i allt vad som gäller signaltjänsten vid en flygbas. En basspelssal, där man teoretiskt skall kunna föröva sambandstjänsten vid flygbaser håller även på att iordningställas. En driftingenjör har hand om utbildningen i elektroteknik, eleverna är mycket intresserade av laborationerna på skolans mätlaboratorium och i radiomaterielutbildningssalen får de praktiskt pröva sina färdigheter i felsökning på olika slag av radiostationer. Ett stort antal transportabla markradiostationer, basradio, trådsignalbilar, fjärrskriftapparater m. m. kräver mycket underhållsarbete och för detta ändamål finns det en särskild materielavdelning med serviceverkstad, som förstas av en elektromästare. Kort sagt, signalskolan av idag har alla resurser för att bedriva en effektiv utbildning inom allt som gäller signaltjänsten vid flygvapnet.

Signalistens uppgift vid en flottilj är att tjänstgöra vid signalexpedition, fjärrskrift-, radio- och pejlstationer. Han skall även kunna leda byggandet av trådförbindelser och svara för uppkopplingen av förbindelser vid telefonstationer. Vid FSS får han en grundlig utbildning i allt detta och har även möjlighet att där avlägga prov för civilt radiotelegrafistcertifikat.

Flygvapnets tekniska skola, FTS

Flygvapnets tekniska skola startade sin verksamhet i Västerås 1944 och omfattade till att börja med endast mästarkurser samt kompletteringskurser för eltekniker (omskolningskurser för f. d. signalister och instrumentmekaniker). Efterhand som den tekniska utvecklingen gick framåt med stormsteg och flygmaterielen blev alltmer komplicerad, så uppstod ett behov av en för flygvapnet tillrättalagd teknisk grundutbildning av de blivande flygteknikerna. Flertalet av dem, som söker anställning som hjälptekniker och extra tekniker, har tidigare genomgått yrkeskola, men denna räcker som regel icke till som teknisk grund för vidareutbildning på flygvapnets tekniskt avancerade flyg- och markmateriel.

Chef för tekniska skolan är flygdirektör N.-P. Thelander och till sitt förfogande har han en assistent (flygingenjör) som tillika är kåringenjör. Skolan är organiserad på stab inled adjutant (kapten) samt en skolavdelning och en maskinverkstad. Skolavdelningen är i sin tur uppdelad på centralsektion, flygplansektion, vapensektion, elektro-sektion och en markutbildningsgrupp. Grundteoriutbildningen ombesörjes av vid centralsektionen placerade lärare under det att den yrkestekniskt tillämpade undervisningen omhänderhas av lärare och instruktörer vid respektive facksektioner.

Vpl deltagande i terränghinderlöpning vid årets gruppfälttävlan.

Vid tekniska skolan utbildas i dagsläget årligen c:a 50 mästarelever och c:a 165 blivande flygtekniker, varav ett 130-tal inom yrkesgrenen elektro, men relevantalet beräknas ytterligare öka i framtiden. Sedan utbildningsåret 1962/1963 får flygplan- och vapentechniker samma grundutbildning i en gemensam teknikerkurs, men än så länge är utbildningen helt differentierad på mästarkurserna. Verksamheten vid FTS omfattar även en centraliserad yrkesutbildning för vissa vpl vapenmekaniker i två omgångar, förberedande elmästar- och elteknikerkurser samt fr. o. m. 1963 en kurs för flygingenjöraspiranter i marktjänst.

Det bör särskilt framhållas, att utbildningen vid FTS har karaktären av en teknisk grundutbildning. Visserligen användes vid undervisningen modern och representativ flyg- och markmateriel som tillämpningsobjekt, men en teknikerlev som lämnar skolan måste efter teknikerkursens slut typutbildas på den materiel, som han i fortsättningen skall arbeta med. Vid FTS har han endast erhållit den grund som erfordras för att han snabbt och effektivt skall kunna göra detta. Tyvärr har kravet och behovet av en omfattande grundutbildning medfört, att många tekniker efter genomgången kurs slutat sin anställning vid flygvapnet och sökt sig ett civilt arbete med bättre betalt och snabbare karriärmöjlighet. Speciellt har detta varit fallet beträffande elteknikerna, emedan bristen på välutbildad teleteknisk personal varit mycket stor på den civila sektorn. De civila yrkes-skolorna har emellertid nu börjat kom-

ma i fatt utvecklingen och vissa tecken tyder på, att man börjar närma sig ett jämviktsläge, som troligen kommer att medföra betydligt färre avgångar bland teknikerna än vad som hittills varit fallet.

För närvarande pågår en utredning inom flygledningen, som syftar till en omläggning av tekniker- och mästarutbildningen vid FTS. Innevarande utbildningsår har teknikerkurserna på försök minskats ned till c:a 5 månader men beräknas trots detta ge tillräckliga grundkunskaper för de tekniker, som skola syssla med mera rutinmässiga arbetsuppgifter ute på förbanden. För de flygtekniker, som behöver mer teoretisk underbyggnad och dem som avser söka mästarutbildning, kommer det senare att anordnas särskilda påbyggnadskurser.

FTS har liksom de bägge andra F 14-skolorna kommit i åtnjutande av trevliga lektionssalar och verkstadsutrymmen även om en viss trångboddhet redan börjat göra sig gällande. Som uppställningsplats för flygplanen användes hallen i f. d. flygverkstaden, där även flygplansektionen har sina lektionssalar. Vapensektionen håller till i en av hangarernas expeditjonsbyggnad och elektrosektionens lektionssalar, mätlaboratorium, servoverkstad och radioverkstad m. m. har inrymts i f. d. flygförrådet. Eleverna har tillgång till trevliga dagrum, där de kunna uppehålla sig på rasterna och omväxlingen mellan teori- lektioner och praktiska övningar gör, att skolarbetet aldrig blir enformigt. Kurserna äro dock krävande och en elev, som efter utbildningens slut kan visa upp ett bra betyg, har säkerligen fått lägga ned mycket studiearbete på sin fritid och hållit flitens lampa tänd långt fram på kvällarna.